

Notulen van de vergadering van de Ministerraad op 7 nov. 1958

*'s Morgens te 10 uur aangevangen en 's middags voortgezet, Trêveszaal.

Aanwezig: De Minister-President Drees en de Ministers Van Aartsen, Helders, Hofstra, Klompé, Luns, Samkalden, Staf, Struycken, Suurhoff, Vondeling en Zijlstra (afwezig zijn de Ministers Cals en Witte).

Tevens is aanwezig bij punt 3 Staatssecretaris Van der Beugel.

Secretaris: J. Middelburg

Welkom aan Minister Van Aartsen.

De Minister-President spreekt een woord van welkom aan Minister Van Aartsen, die Minister Algera als Minister van Verkeer en Waterstaat is opgevolgd, waarop Minister *Van Aartsen* in het kort antwoordt.

1. *Opmerkingen naar aanleiding van de notulen*

- - -

b. *Notulen van de vergadering van 24 oktober 1958*

Opmerking naar aanleiding van punt 7: Partiële herziening van de Bewindsregeling Nieuw-Guinea

Minister *Suurhoff* herinnert eraan, dat hij zich bij deze bespreking heeft bekort op grond van de mededeling van Minister Helders, dat deze zaken nog niet vastliggen, maar inmiddels is in de memorie van antwoord op de begroting van Zaken Overzee gesteld, dat in de Bewindsregeling geen termijnen kunnen worden genoemd; daarmee zou dit dan wel vastliggen. Minister *Helders* antwoordt, dat de memorie van antwoord vrijwel gelijktijdig met de discussie in de Ministerraad naar de Kamer is gegaan. De herziene bewindsregeling, die nog in de Ministerraad komt, zal echter ook bepaalde termijnen kunnen noemen.

2. *Ingekomen stukken en mededelingen*

- - -

b. *Toelating van Indonesiërs in Nederland* (Zie notulen MR 31 oktober 1958, punt 3b. #Zie ook notulen MR 14/11/58, punt 3a.)

Minister *Samkalden* deelt mede, dat het Kamerlid Van Doorn bij de behandeling van de begroting van Justitie heeft gesteld, dat aan degenen, die na de soevereiniteitsoverdracht voor het Indonesische staatsburgerschap hadden geopteerd, maar dit thans betreuren (spijtoptanten), allen een visum Nederland moet worden verleend. Spreker wijst erop, dat er 10.000 personen voor het Indonesische staatsburgerschap geopteerd hebben, zodat hiermede ongeveer 50.000 mensen gemoeid zijn, rekening houdende met de gezinsleden. Men behoeft geen illusies te hebben, dat velen van hen na een wijziging in het visumbeleid niet naar Nederland zouden komen. Toelating van deze spijtoptanten zou ook een onrechtvaardigheid scheppen ten aanzien van de in Indonesië geboren Chinezen, die het Nederlanderschap konden kiezen, maar hiervan in groten getale hebben afgezien. Voorts zijn er de aantallen Menadonezen, Ambonezen e.d., die zeer aanhankelijk aan het Nederlands bestuur waren, maar die niet het recht van optie hadden. Op grond van deze overwegingen zou spreker de aandrang van Mr. Van Doorn willen afwijzen. Iets anders is, dat in 1956 richtlijnen inzake de toelating van Indonesiërs tot Nederland zijn opgesteld, op grond waarvan in 1957 1200 visa zijn verleend. Hiervan is de uitvoering aan het eind van het vorig jaar opgeschort toen de repatriëringsstroom begon. Sindsdien werden alleen Indonesiërs toegelaten als zij anders door repatriëring van gezinsleden tussen de wielen zouden geraken. Spreker zou thans willen toezeggen, dat het toelatingsbeleid van 1957 hersteld wordt, waarbij hij zich intern aan een maximum van 2000 visa zou willen verbinden.

De *Minister-President* wijst erop, dat bij de begrotingsbehandeling dit jaar een stroom van moties verwacht kan worden. Daarvan zal de regering een aantal niet kunnen uitvoeren. De Kamerleden vinden het vaak ook niet zo erg als een motie niet uitgevoerd wordt. Voor hen is het belangrijk, dat zij zich hebben uitgesproken. Minister *Zijlstra* acht dit funest voor het gezag van de Kamer. De *Minister-President* is het daar mee eens.

Minister *Klompé* vraagt zich af of Minister Samkalden met een toezegging, dat hij zal terugkeren tot het toelatingsbeleid van 1957, toch niet in tegenspraak komt met zijn bezwaar van de onrechtvaardigheid om wel de spijtoptanten toe te laten. Spreekster wijst erop, dat er vóór de uittocht uit Indonesië 10.000 gerepatrieerden in contractpensions zaten, welk aantal thans 16.000 bedraagt. Als 1500 extra-woningen worden beschikbaar gesteld, zullen in 1962 de contractpensions leeg kunnen zijn.

Minister *Hofstra* zou niet onder alle omstandigheden neen willen zeggen ten aanzien van verzoeken om toelating, maar hij kijkt aan tegen het maximum van 2000 per jaar, dat Minister Samkalden noemde. Dit zou betekenen, dat opnieuw 500 huizen hiervoor beschikbaar zouden moeten komen, alsmede meer dan 500 arbeidsplaatsen.

Minister *Helders* merkt op, dat men in Indonesië de optanten voor het Indonesische staatsburgerschap (*warga negara*) vaak als Nederlander blijft zien, terwijl de Chinezen steeds als vreemdeling in Indonesië werden gezien, wat na de soevereiniteitsoverdracht is gebleven.

De *Minister-President* dringt erop aan, dat Minister Samkalden niet over Menadonezen e.a. spreekt, omdat men anders zal stellen, dat deze dan ook naar Nederland moeten komen. Spreker zou er verre de voorkeur aangeven, dat duidelijk werd gesteld, dat een wijziging van het toelatingsbeleid niet kan. Het zou weer voor onbepaalde tijd de woningnood verlengen. De toelating moet in elk geval zo beperkt mogelijk gehouden worden; een maximum van 2000 per jaar acht spreker veel te veel.

Minister *Samkalden* merkt in zijn antwoord op, dat de richtlijnen voor het toelatingsbeleid niet zijn bekend gemaakt; zij hebben de betekenis van een handleiding voor de subjectieve beoordeling van de gevallen; zij geven dus geen aanspraak op toelating. Als men in aanmerking neemt, dat na de stopzetting van de toepassing van deze richtlijnen ongeveer 800 à 1000 Indonesiërs per jaar worden toegelaten in de gevallen, dat zij met repatriërende gezinnen mee moeten, dan is maximum van 2000 personen per jaar niet zo groot. Naarmate men langer in Indonesië blijft gaan de banden met Nederland slijten en zal de aandrang om toegelaten te worden ook verminderen. Aan Minister *Helders* antwoordt spreker, dat de scheidingslijnen van wie in Indonesië Nederlanders worden genoemd door de groepen heen loopt; er zijn bijv. kinderen van een Indonesische vader en Nederlandse moeder, die Indonesiërs zijn, maar als Nederlanders worden gezien. Sprekers bezwaar tegen de aandrang van Van Doorn heeft daarom ook hierop betrekking, dat deze er één groep uitlicht.

Minister *Zijlstra* merkt op, dat de toelating van 2000 per jaar in vijf jaar weer meer dan 10.000 toegelatenen betekent. Spreker vraagt zich af of nu Van Doorn in de Kamer met een motie heeft gewuifd de Regering weer dergelijke aantallen moet toelaten. Hij is van oordeel, dat na de overkomst van het overgrote deel der Nederlanders uit Indonesië men ten aanzien van nieuwe toelatingen nog restrictiever moet zijn dan tevoren. Minister *Luns* sluit zich bij de bezwaren van de Ministers *Hofstra* en *Zijlstra* aan; hij stelt de vraag of Minister Samkalden over deze zaak niet eens met het seniorenconvent kan spreken.

Minister *Hofstra* wijst erop, dat de Nederlanders, die uit Indonesië naar hier zijn gekomen, nog niet zijn geabsorbeerd. De reden van de opschorting van de toepassing van de richtlijnen voor de toelating van Indonesiërs is daarom nog niet vervallen.

Minister *Samkalden* is bereid te aanvaarden, dat na de aankomst van het laatste schip met Nederlanders uit Indonesië de opvangmogelijkheid in Nederland niet direct hersteld is, maar hij vraagt hem in de Kamer enige vrijheid te laten.

Minister *Zijlstra* meent, dat twee punten hierbij van belang zijn. In de eerste plaats moet de golf van Nederlanders uit Indonesië verwerkt zijn, d.w.z. dat zij werk moeten hebben en huisvesting (al of niet in contractpensions). In de tweede plaats dient men na de grote golf van gerepatrieerden thans restrictiever te zijn, zodat niet aan een maximum van 2000, maar aan minder dan 1200 gedacht zou moeten worden.

De *Minister-President* weet niet hoe de richtlijnen luiden, maar als spijtoptanten in Indonesië werken en een woning hebben acht spreker het onjuist, dat zij in Nederland worden toegelaten, hier worden opgevangen en de overtochtkosten worden betaald. Daarom zal de beperking moeten worden gesteld, dat een visum alleen kan worden verleend als degenen, die overigens naar de richtlijnen voor toelating in aanmerking komen, geen werk of woning in Indonesië hebben. Minister *Samkalden* is bereid dit in aanmerking te nemen.

Minister *Zijlstra* heeft er bezwaar tegen, dat voor tot Nederland toegelaten Indonesiërs ook nog de overtochtkosten betaald zullen worden. Minister *Samkalden* is van mening, dat als de Regering besluit om Indonesiërs die in moeilijkheden verkeren in Nederland toe te laten zij niet alleen degenen moet laten komen, die de overtochtkosten zelf kunnen betalen. Minister *Klompé* is het met Minister *Samkalden* eens, dat het anders een schijnheilig gebaar van Nederland zou zijn.

De *Minister-President* stemt hiermede wel in. Hij stelt voor, dat enerzijds nog eens in eigen kring wordt getracht te bereiken, dat men afziet van het indienen van de genoemde motie en dat anderzijds het toelatingsbeleid zo beperkt mogelijk zal worden opgevat, d.w.z. beperkter dan voorheen. De *Raad* besluit aldus.

Minister *Samkalden* deelt mede omtrent het kort geding, dat namens de 37 naar Indonesië teruggevoerde verstekelingen is gevoerd, dat het voorstellen van een schikking door de president van de Haagse rechtbank (overbrenging van de 37 naar Nieuw-Guinea), wat bij een civiel geding wel vaker voorkomt, in het onderhavige geval wel vreemd is. Dat spreker deze schikking heeft laten aanvaarden is mede veroorzaakt door de nova, dat de schikking afkomstig is van de president van een rechtbank en dat deze aanvaard is door de 37 betrokkenen, waardoor hun positie als zij in Indonesië aan wal werden gebracht moeilijker zou zijn geworden.

De *Minister-President* merkt op, dat het optreden van de Stichting Door de Eeuwen Trouw en De Telegraaf met betrekking tot het aanbod van een Zweedse organisatie voor hulp aan vluchtelingen nog weer eens heeft bewezen, dat alleen politieke overwegingen bij deze actie een rol spelen.

Minister *Van Aartsen* heeft vernomen, dat de 37 verstekelingen in Australië worden gedebatteerd, omdat het moeilijkheden zou geven als de Johan van Oldenbarnevelt Nieuw-Guinea zou aandoen voordat het schip naar Djakarta gaat. Minister *Samkalden* antwoordt, dat het de bedoeling was, dat de verstekelingen per vliegtuig van Sydney naar Biak worden overgebracht.

Minister *Staf* deelt later in de vergadering mede, dat de Australische Regering er bezwaar tegen maakt de verstekelingen op haar grondgebied toe te laten. Thans wordt een oplossing gezocht, dat een marineschip de verstekelingen in volle zee overneemt. Minister *Zijlstra* acht de Australische weigering een belediging van Nederland; hij had gaarne, dat Minister *Luns* dit liet blijken. Minister *Suurhoff* ontraadt dit met klem; Australië is voor Nederland het grootste emigratieland. De *Minister-President* is van oordeel, dat wel aan de Australische ambassadeur gezegd kan worden, dat de Nederlandse Regering teleurgesteld is over deze weigering. Minister *Luns* zal geen *démarche* doen bij de Australische ambassadeur, maar deze opbellen en zeggen, dat hij deze weigering niet plezierig vindt.

3. Buitenlands beleid

e. *Verhouding Amerika-Indonesië* (Zie notulen MR 31 oktober 1958, punt 3d.)

Minister *Luns* heeft bij zijn bezoek aan Amerika een beroep op Dulles gedaan om tegenover de Indonesische Minister Subandrio klare wijn te schenken voor wat betreft een militaire aanval op Nieuw-Guinea. Dit is intussen gebeurd. (Hetzelfde zal van Australische zijde worden gedaan). Subandrio heeft aan Dulles geantwoord, dat de Indonesische regering er niet aan dacht een aanval te doen. Met betrekking tot de inbeslagneming van de Nederlandse eigendommen heeft Dulles erop gewezen, dat bij confiscatie de regering schadevergoeding verschuldigd is.

- - -